



*public*  
**RESULT**

**Leerpunten  
Verkenningen  
arbeidsmigranten  
Alblasserwaard-  
Vijfheerenlanden  
en Goeree-Overflakkee**

Oplegger



provincie **HOLLAND**  
**ZUID**

In opdracht van Provincie Zuid-Holland

Versie: 2 december 2020

W. Scholte en K. Stob  
Public Result B.V.  
Postbus 11649  
2502 AP Den Haag  
Tel: 070 – 3468816  
e-mail: [info@publicresult.nl](mailto:info@publicresult.nl)  
[www.publicresult.nl](http://www.publicresult.nl)

© Copyright Public Result 2020.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

# Inhoud

<b>1. Achtergrond</b>	<b>0</b>
1.1 ACHTERGROND	0
1.2 DOELEN VAN DE PROJECTEN	0
<b>2. Leerpunten</b>	<b>2</b>
2.3 LEERPUNT: KIES VOOR EEN INTEGRALE AANPAK	4
2.4 LEERPUNT: BETREK ALLE RELEVANTE PARTIJEN IN EEN VROEGTIJDIG STADIUM	5
2.5 LEERPUNT: STEM REGIONAAL AF	5
2.6 LEERPUNT: BETREK DE PROVINCIE IN EEN VROEGTIJDIG STADIUM	6
2.7 LEERPUNT: HOUDT DE VINGER AAN DE POLS	6
<b>3. Nuttige instrumenten</b>	<b>7</b>
3.1 STAPPENPLAN BELEIDSONTWIKKELING	7
3.2 DIMENSIES INTEGRAAL BELEID	8
3.3 REGIONAAL EN LOKAAL BELEID	11
3.4 MOGELIJK TOETSINGSKADER HUISVESTINGSINITIATIEVEN	12
3.5 CONVENANT HUISVESTING ARBEIDSMIGRANTEN	14
3.6 MONITORING	14

# 1 ■ Achtergrond

## 1.1 Achtergrond

Hoewel Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten al jarenlang hun grote bijdrage aan de Nederlandse economie leveren, is vooral de laatste tijd pas aandacht voor hun positie. Steeds duidelijker wordt dat vaak sprake is van slechte, onveilige en illegale huisvesting voor arbeidsmigranten, evenals het risico van uitbuiting door malafide uitzendbureaus. Het kabinet wil met name door betere regelgeving en samenwerking met de provincies en gemeenten deze problemen aanpakken, zoals blijkt uit de brief van eind december 2019 aan de Tweede Kamer<sup>1</sup>. De huidige Corona crisis heeft laten zien slechte en onveilige huisvesting van arbeidsmigranten gevaren voor henzelf maar ook voor de publieke gezondheid opleveren. Het ingestelde 'Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten' onder leiding van Emile Roemer heeft in dat kader haar eerste aanbevelingen gedaan.

Ook de provincie Zuid-Holland wil een actief beleid voeren. In het 'Programma huisvesting arbeidsmigranten' wordt voorgesteld een aantal experimenten uit te voeren en gerichte onderzoeken te doen die bijdragen aan:

- het versneld beschikbaar krijgen van kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten;
- het ontwikkelen en delen van een integrale aanpak om te komen tot nieuwe huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten;
- verdere kennisontwikkeling en kennisdeling, door onder meer te leren van de opgedane ervaringen uit experimenten en al eerder opgedane ervaringen.

Daarnaast wordt bezien in hoeverre het omgevingsbeleid aanpassing behoeft in het licht van de benodigde huisvesting van arbeidsmigranten.

De provincie heeft gemeenten in het kader van haar programma ondersteuning aangeboden bij het komen tot beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Public Result heeft daarbij de gemeenten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden) en de gemeente Goeree-Overflakkee ondersteund. In deze notitie worden leerpunten benoemd die tijdens deze projecten naar voren zijn gekomen.

## 1.2 Doelen van de projecten

In de Alblasserwaard Vijfheerenlanden heeft het project zich gericht op de manier waarop regionale samenwerking op het vlak van arbeidsmigranten tot stand kan komen. Daarnaast is veel energie gestoken in het betrekken van stakeholders van de gemeenten, zoals werkgevers, uitzendbureaus, huisvesters en maatschappelijke organisaties. Tot slot zijn handvatten gegeven

---

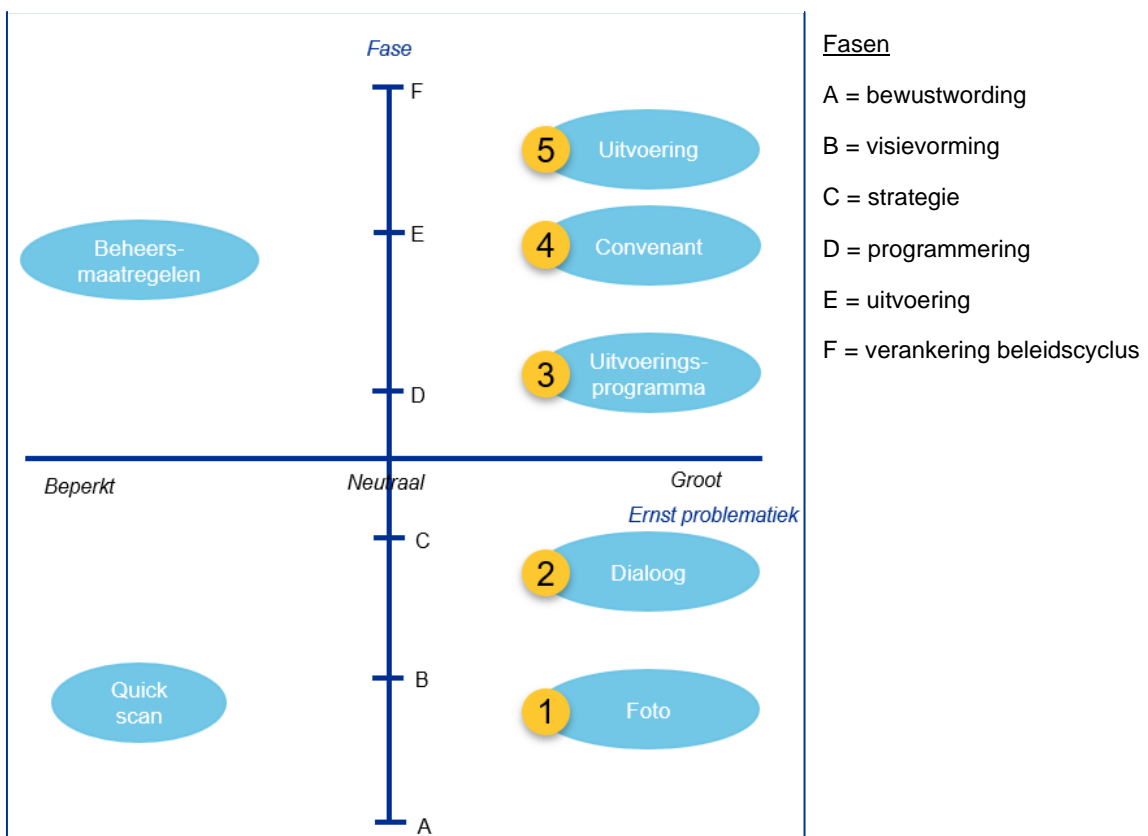
<sup>1</sup> Brief 29861 48 'Arbeidsmigratie en sociale zekerheid'

voor het beleid met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten en het flankerende beleid. Bij Goeree-Overflakkee ging het om het inventariseren hoeveel arbeidsmigranten op het eiland wonen en wat hun huisvestingssituatie is, de betekenis voor de lokale economie en de wijze waarop werkgevers aankijken tegen arbeidsmigranten. Als gevolg van de Corona crisis was het niet meer mogelijk bijeenkomsten te organiseren met de gemeente en haar stakeholders. Ook hier zijn handvatten gegeven voor het beleid met betrekking de huisvesting van arbeidsmigranten en het flankerende beleid.

## 2. Leerpunten

Voor zowel de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden als Goeree-Overflakkee hebben de projecten veel opgeleverd. Het heeft geleid tot bewustwording en er is vervolgens een stimulans geweest om verdere beleidsontwikkeling in gang te zetten. Daarnaast kunnen de projecten als stimulans dienen voor andere gemeenten en regio's om tot beleidsontwikkeling en vervolgens uitvoering van het beleid te komen; dat is vanzelfsprekend afhankelijk van het kennisniveau dat gemeenten al hebben (zie figuur 1) en de ernst van de problematiek. Beide aspecten komen aan de orde, allereerst de stimulans die van de projecten voor de deelnemende gemeenten is uitgegaan, vervolgens de leerpunten die ook voor andere gemeenten een rol kunnen spelen.

Figuur 1: Maatwerk afhankelijk van situatie en energie gemeenten



## **2.1 Welke stimulans is van de projecten voor de betreffende gemeenten uitgegaan?**

### ***Alblasserwaard-Vijfheerenlanden***

In de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is de scope verbreed: gestart is vanuit de thema's wonen en ruimtelijke ordening, vervolgens zijn daar economie, arbeidsmarkt, veiligheid, mobiliteit en Publiekszaken (registratie) bij gekomen. Het proces is vooral gericht op regionale samenwerking. Het bieden van één platform lijkt gewaardeerd te worden. Veel uitzendbureaus en ondernemers zijn actief in meerdere gemeenten en zien voordelen in de uniforme (toepassing van) regels. Er is sprake van een complexe situatie: de vier gemeenten (Gorinchem, Molenlanden, Hardinxveld-Giessendam en Vijfheerenlanden) liggen in twee provincies, waarbij sommige gemeenten deel uitmaken van verschillende regio's. Bovendien is een deel stedelijk gebied en een deel landelijk gebied. Toch ervaren de gemeenten dat het goed is om juist dan met elkaar samen te werken, om qua vraag en aanbod beter met elkaar te kunnen matchen.

Er zijn verschillen in beleving tussen ondernemers, politiek en ambtelijke organisaties. Ondernemers ervaren vooral de traagheid en besluiteloosheid van gemeenten en ervaren verschillen tussen gemeenten. De politiek dringt met name aan op het voorkomen van het waterbedeffect (de aanpak in een gemeente kan leiden tot ongewenste ontwikkelingen in een gemeente die geen beleid ontwikkelt). Ambtelijk ligt er veel nadruk op het zorgvuldig afwegen van alle belangen. De gemeenten zijn bezig met het scherp krijgen welke onderdelen in gezamenlijkheid opgepakt kunnen worden en wat echt lokaal moet. De zoektocht naar geschikte huisvesting staat centraal. De gemeenten zien dit meer dan in het verleden als een verantwoordelijkheid. Op basis van een vastgesteld plan van aanpak is er periodiek bestuurlijk en ambtelijk overleg, evenals periodiek contact met regionale stakeholders. Als het gaat om huisvesting wordt gedacht aan het tegengaan van kamergewijze verhuur door het vaststellen van een voorbereidingsbesluit en een paraplu bestemmingsplan, evenals het aanpassen van de regionale huisvestingsverordening. Er komt een regionaal contactpunt over arbeidsmigranten voor stakeholders, inwoners enz. en de informatie via de gemeentelijke communicatiekanalen wordt onderling afgestemd. Tot slot gaan de gemeenten zich aansluiten bij het LSI-convenant (landelijke samenwerking van gemeenten en andere overheidsorganisaties om onder andere ondermijning tegen te gaan).

### ***Goeree-Overflakkee***

Voor Goeree-Overflakkee is de situatie eenvoudiger, omdat het gehele eiland één gemeente is. Als vervolg op het project (waarbij onder andere al is geïnventariseerd hoeveel arbeidsmigranten op het eiland wonen en hoe hun woonsituatie is) is nu een integraal beleidsplan in ontwikkeling. Het richt zich op het komen tot goede, veilige en legale huisvesting voor arbeidsmigranten, maar daarnaast ook op het stimuleren van de inschrijving van arbeidsmigranten in de BRP<sup>2</sup>), integratie in de samenleving en controle en handhaving. Ook hier wordt gekozen voor een integrale werkwijze (waarbij er een werkgroep is vanuit verschillende gemeentelijke disciplines) en een interactieve

---

<sup>2</sup> Basisregistratie Personen

werkwijze (betrekken werkgevers, uitzendbureaus, huisvesters, maatschappelijke organisaties, inwoners en arbeidsmigranten). Dat laatste wordt wel belemmerd door de huidige coronacrisis. Hoewel het eiland als een duidelijk afgebakende entiteit kan worden gezien, blijft aandachtspunt de (boven)regionale samenwerking gezien de grote aantallen arbeidsmigranten die werken op het eiland maar elders wonen.

## **2.2 Leerpunt: kies voor een systematische aanpak**

Alle betrokken gemeenten hebben te maken met initiatieven voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Er is echter nog geen goed zicht op de kwantitatieve en kwalitatieve huisvestingsbehoefte (al zijn op Goeree-Overflakkee de locaties al wel in beeld gebracht). Bovendien ontbreekt een expliciet toetsingskader op basis waarvan al dan niet medewerking aan de initiatieven wordt verleend. Dat leidt tot ad hoc beleid en vaak tot vertragingen in de besluitvorming. Een eerste leerpunt is dan ook dat gemeenten een goed beleidskader moeten ontwikkelen in plaats van ad hoc beslissingen over huisvestingslocaties te nemen. Juist ad hoc beslissingen kunnen het waterbedeffect versterken: als op de ene locatie c.q. in de ene gemeente zaken goed worden geregeld, bestaat het risico dat malafide uitzendbureaus elders op zoek gaan naar goedkope maar slechte en illegale huisvesting. Er moet ook een relatie worden gelegd met het reguliere woonbeleid: het opkopen van relatief goedkope woningen voor kamergewijze verhuur aan arbeidsmigranten perkt de keuze voor starters op de woningmarkt verder in en kan ten koste gaan van de leefbaarheid in wijken. Het realiseren van goede huisvesting voor arbeidsmigranten biedt de mogelijkheid deze woningen weer op de reguliere woningmarkt te brengen. Hoewel het maken van beleid in de vorm van een goed beoordelingskader tijd kost, wordt vervolgens weer tijdwinst geboekt bij het beoordelen van initiatieven. Het biedt bovendien duidelijkheid aan initiatiefnemers. Als de inwoners en de Raad van meet af aan worden meegenomen in de beleidsontwikkelingen, kan dit bovendien weerstanden tegen de huisvesting van arbeidsmigranten verminderen en daarmee ook weer tot tijdwinst leiden. Alle gemeenten gaan naar aanleiding van het met ondersteuning van de provincie Zuid-Holland uitgevoerde project aan de slag met beleidsvorming.

## **2.3 Leerpunt: kies voor een integrale aanpak**

In veel gemeenten ligt de nadruk op het huisvestingsbeleid. Terecht vanuit het perspectief dat er snel oplossingen moeten komen voor het probleem van onvoldoende, soms kwalitatief slechte en onveilige huisvesting, terwijl veel huisvesting bovendien illegaal is. Maar tegelijkertijd vragen ook andere zaken de aandacht. Zo geeft inschrijving in de BRP als ingezetene meer rechten aan arbeidsmigranten, terwijl zij bovendien voor de gemeente beter in beeld komen omdat ook adresgegevens bekend zijn. Daarnaast zijn controle en handhaving (zie ook leerpunt 6), het stimuleren van integratie in de samenleving en aandacht voor informatie en communicatie van belang. Alleen dan worden de voorwaarden geschapen voor goede woon- en werkomstandigheden voor arbeidsmigranten. Het beleid van de provincie Zuid-Holland is ook gericht op deze integrale aanpak.



#### **2.4 Leerpunt: betrek alle relevante partijen in een vroegtijdig stadium**

De gemeenten scheppen de voorwaarden om huisvestingsinitiatieven mogelijk te maken en beoordelen deze initiatieven aan de hand van een toetsingskader. Het realiseren van de huisvesting is echter een verantwoordelijkheid van de initiatiefnemers, ook hebben de uitgevoerde projecten duidelijk gemaakt dat werkgevers en uitzendbureaus soms van de gemeenten verwachten dat deze voor de huisvesting zorgen. Dat laat onverlet dat wel in een vroegtijdig stadium en het liefst structureel met werkgevers, uitzendbureaus, huisvesters en maatschappelijke organisaties om de tafel wordt gezeten om kennis te nemen van de knelpunten die zij ervaren en van hun visie, evenals om bij deze partijen draagvlak te krijgen voor het (voorgenomen) gemeentelijke beleid. Hetzelfde geldt voor het vroegtijdig betrekken van de inwoners van de gemeenten. Dat geldt voor de algehele beleidsontwikkeling, maar vooral als het gaat om omwonenden wanneer grootschalige huisvesting aan de orde is. Het laten meedenken van omwonenden in oplossingen draagt bij aan de kwaliteit van een project en het draagvlak hiervoor.

#### **2.5 Leerpunt: stem regionaal af**

Regionale samenwerking is van essentieel belang bij de huisvesting van arbeidsmigranten. Regio's vormen vaak één arbeidsmarkt, één economische regio en één woningmarkt. Een uitzendbureau zal zelden haar activiteiten beperken tot één gemeente. Regionale samenwerking leidt tot het afstemmen van het beleid van de afzonderlijke gemeenten in het voorzien in de regionale huisvestingsbehoefte, voorkomt ongewenste waterbed effecten, kan kostenbesparend werken als gemeenten gezamenlijk zaken oppakken (bijvoorbeeld het instellen van een digitaal nachtregister of controle en handhaving), leidt tot kennisuitwisseling en verschaft helderheid aan de stakeholders als de gemeenten hun beleid zoveel mogelijk stroomlijnen.

Tegelijkertijd zal een aantal zaken ook om een specifieke lokale inkleuring vragen. Gemeenten zijn immers verschillend in bijvoorbeeld de sectoren waar arbeidsmigranten werkzaam zijn en de concrete aard van de huisvestingsmogelijkheden. Bij de regionale samenwerking zal dan op voorhand duidelijk moeten worden aangegeven op welke punten regionaal wordt samengewerkt en waar de gemeenten elk hun eigen specifieke beleid voeren. In de uitgevoerde projecten zijn hier voorstellen voor gedaan.

De vier gemeenten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden zijn bezig om de regionale samenwerking vorm te geven (zie par. 2.1). Het project heeft daarbij wel duidelijk gemaakt dat een spanningsveld kan ontstaan tussen deze samenwerking en de geformaliseerde samenwerkingsverbanden. Met name voor Hardinxveld-Giessendam en Vijfheerenlanden geldt dat zij in andere samenwerkingsverbanden zitten (resp. de Drechtsteden en de Lekgemeenten). Zij zullen dan van geval tot geval moeten bezien met welke regio zij concreet willen samenwerken.

Omdat Goeree-Overflakkee een eiland is, heeft regionale afstemming op het terrein van de huisvesting van arbeidsmigranten zoals al aangegeven nog weinig aandacht gekregen. Het onderzoek heeft echter duidelijk gemaakt dat er veel inkomende pendel van arbeidsmigranten vanuit Zeeland en West-Brabant is. In economisch opzicht wordt samengewerkt met Voorne Putten

en de Hoeksche Waard (Regiodeal Zuid-Hollandse Delta). Ook hier neemt het besef toe dat afstemming met de omliggende gemeenten wenselijk is, maar concrete stappen moeten nog worden gezet.

## **2.6 Leerpunt: betrek de provincie in een vroegtijdig stadium**

Het is aan de provincie zelf om haar rol in het gehele proces te bepalen. Het Rijk doet echter een beroep op de provincie om een actieve coördinerende rol te spelen bij de huisvesting (zie de eerder genoemde brief aan de Tweede Kamer). De provincie pakt deze rol ook op en zal de opgedane kennis en ervaring uit het programma huisvesting arbeidsmigranten gebruiken als input om te bezien of, en zo ja, hoe haar omgevingsbeleid aanpassing behoeft als het gaat om huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten. De vraag is in hoeverre de provincie zich wil beperken tot een richting de gemeenten faciliterende rol, of dat waar nodig ook sprake kan zijn van een actieve stimulerende rol. Gedacht zou kunnen worden aan een rol die bijvoorbeeld de provincie Gelderland expliciet heeft geformuleerd: *een faciliterende, stimulerende en verbindende rol in het huisvestingsvraagstuk van arbeidsmigranten*.<sup>3</sup> Zo gaat de provincie Gelderland met gemeenten aan tafel om locaties voor de huisvesting van arbeidsmigranten te zoeken daar waar de opgave groot is, wordt met gemeenten gekeken naar de opzet van grootschalige opvanglocaties met beheer aan de rand van de stedelijke gebieden, wordt een procesregisseur aangesteld, wordt in overleg met het Rijk en bedrijven gestreefd om op basis van landelijke regelgeving meer verantwoordelijkheid te leggen bij de werkgevers wat betreft de huisvesting van hun werknemers.

Gemeenten doen er goed aan om bij hun beleidsvorming en concrete initiatieven vroegtijdig de provincie te betrekken. Dat geldt in ieder geval als huisvestingslocaties aan de orde zijn die strijdig zijn met het huidige omgevingsbeleid van de provincie, zoals vakantieparken, bedrijventerreinen en huisvesting voor langer dan drie maanden bij agrarische bedrijven. Een tweede reden om de provincie in vroegtijdig stadium te betrekken, is de regionale samenwerking. Gemeenten kunnen zich tot de provincie richten om regionale samenwerking te ondersteunen, maar de provincie kan de samenwerking tussen gemeenten ook zelf stimuleren en een bijdrage leveren aan het oplossen van knelpunten in de regionale samenwerking.

## **2.7 Leerpunt: houdt de vinger aan de pols**

Een beleidsplan is alleen zinvol als ook uitvoering wordt gegeven aan het beleid. Er zal dan ook een helder uitvoeringsprogramma op moeten volgen, waarbij ontwikkelingen ook goed worden gemonitord. Het gaat zowel om het monitoren van de voortgang van de maatregelen (procesmonitor) als de bereikte resultaten (prestatie-monitor) en de effecten daarvan (effectmonitor).

Om ontwikkelingen met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten goed te kunnen volgen, zijn ook het stimuleren van inschrijving in de BRP en controle en handhaving van groot belang.

---

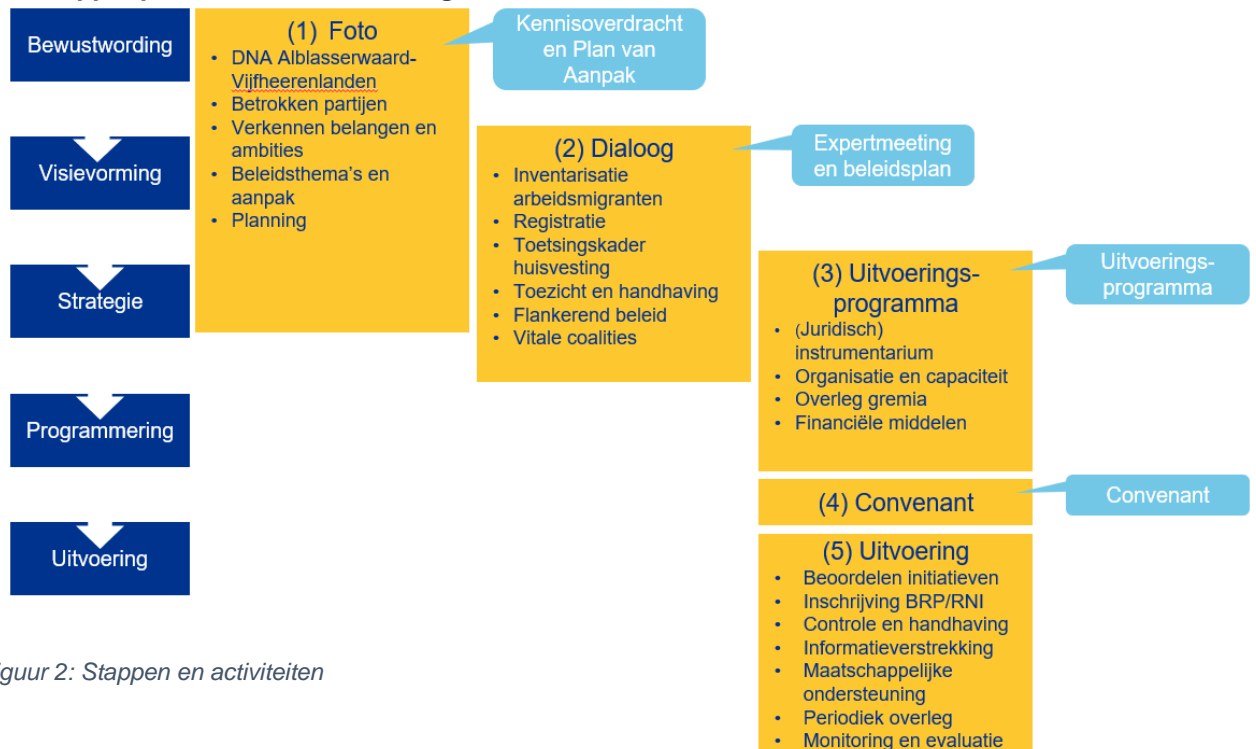
<sup>3</sup> Statenbrief 'Huisvesting arbeidsmigranten' 16 juni 2020

## 3. Nuttige instrumenten

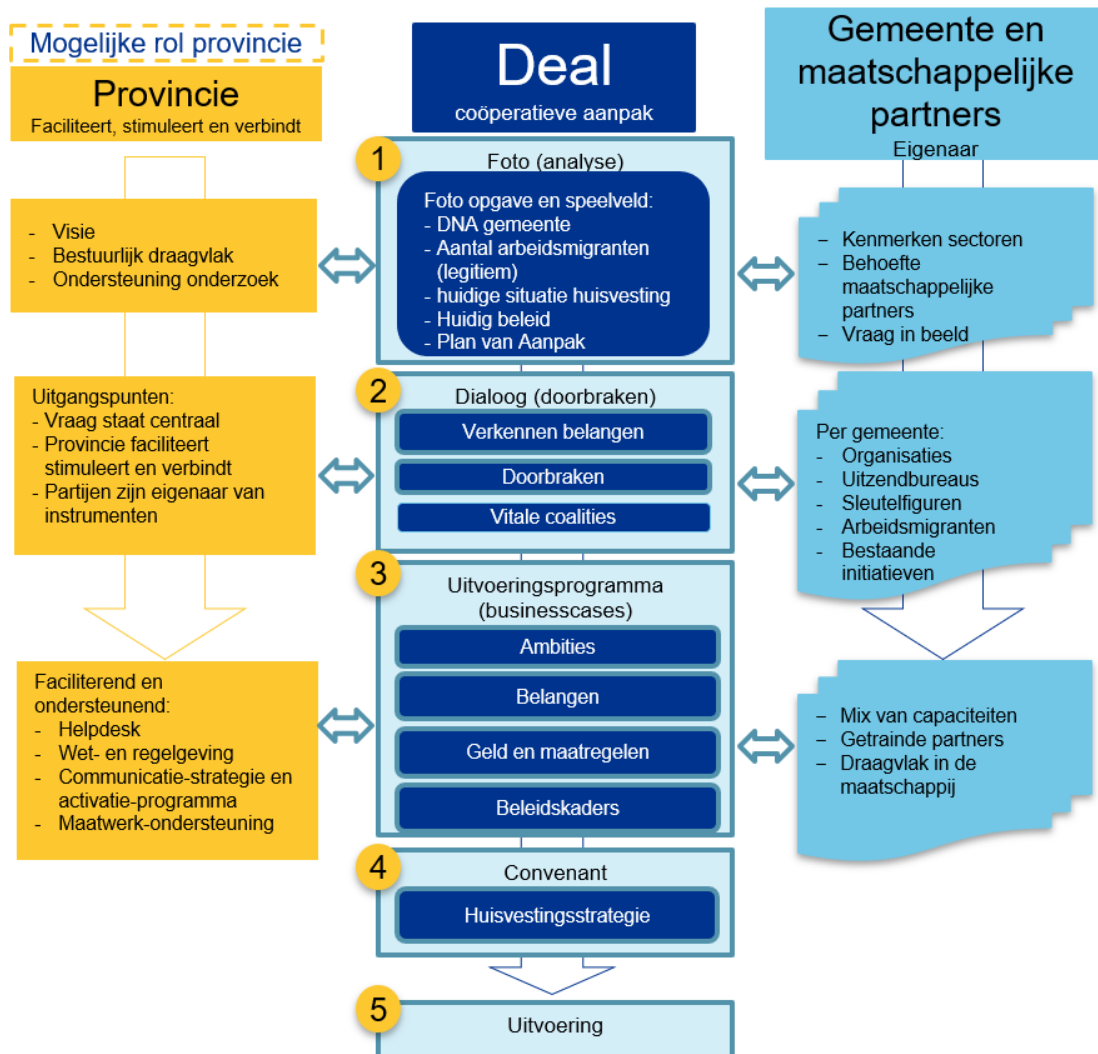
Stappen maken doe je het effectiefst met alle belanghebbenden samen: overheidsinstanties, bewoners, arbeidsmigranten, werkgevers en maatschappelijke instellingen. Om draagvlak te creëren, maar ook om alle denk- en investeringskracht te mobiliseren. Een uitgekiend proces is nodig om partijen slagvaardig achter de aanpak te krijgen. In vijf stappen gaat u in figuur 3 van opgave naar uitvoering: van een goede foto van de huidige situatie (1) naar dialogotafels om speerpunten voor huisvesting en leefbaarheid uit te werken (2), naar concrete maatregelen in een uitvoeringsprogramma (3) die worden afgesloten met een convenant waar alle partijen hun handtekening onder kunnen zetten (4). Maar uiteindelijk draait alles om de uitvoering, een samenspel van overheid, initiatiefnemers en de inwoners (5). De stappen zijn ook niet per sé als volgtijdelijk. Een goed proces is maatwerk. Aansluiting bij waar de gemeente is in de aanpak en waar de energie zit, is van belang (zie ook figuur 1). Kansrijke initiatieven worden waar mogelijk geprioriteerd en uitgevoerd.

In figuur 2 vindt u deze stappen en activiteiten en in figuur 3 een beeld van het samenspel van provincie, maatschappelijke partners, bedrijfsleven en gemeenten per stap.

### 3.1 Stappenplan beleidsontwikkeling



Figuur 2: Stappen en activiteiten



Figuur 3: Samenspel provincie, maatschappelijke partners, bedrijven en gemeenten.

### 3.2 Dimensies integraal beleid

Bij het arbeidsmigrantenbeleid is sprake van een economische dimensie, een ruimtelijke dimensie (met name de huisvesting en het daarmee samenhangende beleid), een sociaal maatschappelijke dimensie en tot slot een dimensie vanuit integrale veiligheid. Bij een integrale aanpak is het wenselijk dat de verschillende in de gemeentelijke organisatie aanwezige disciplines hieraan een bijdrage leveren. Een voorbeeld van hoe deze dimensies kunnen leiden tot een integraal programma kunt u vinden in bijlage 1.

### **Economisch**

- Welke betekenis hebben arbeidsmigranten in de nabije en verdere toekomst voor de arbeidsmarkt? Met andere woorden: hoeveel arbeidsmigranten zouden hier moeten werken?
- Kan de vestiging van nieuwe bedrijven gekoppeld worden aan een verplichting om zorg te dragen voor de huisvesting van arbeidsmigranten? Het is daartoe gewenst als 'impact assessment' in kaart te brengen hoeveel arbeidsmigranten naar verwachting in een nieuw bedrijf (bijvoorbeeld een distributiecentrum) zullen gaan werken en wat dit betekent voor huisvesting, vervoer, leefomgeving, zorg, enz. van de arbeidsmigranten.

### **Ruimtelijk**

- De informatie kan gebruikt worden voor de gewenste ontwikkeling van de woningvoorraad in relatie tot de totale woningbehoefte (zowel de reguliere woningbehoefte als die voortkomend uit specifieke doelgroepen waaronder arbeidsmigranten).
- Het is belangrijk dat gemeenten in de gemeentelijke omgevingsvisies, bestemmingsplannen en onder de Omgevingswet meteen meenemen waar en hoe arbeidsmigranten gehuisvest kunnen worden. Verder hebben gemeenten de nodige juridische mogelijkheden om snel en flexibel tijdelijk af te wijken van het bestaande bestemmingsplan om in te spelen op de behoefte om arbeidsmigranten te huisvesten.
- Hoe kan gekomen worden tot een optimale spreiding van de locaties (short stay en mid stay) voor de huisvesting van arbeidsmigranten, rekening houdend met de randvoorwaarden vanuit het planologisch beleid (waaronder landschap, natuur, milieu, enz.) en het beperken van de vervoersbewegingen?
- Wat is een acceptabele schaalgrootte bij geconcentreerde huisvesting van arbeidsmigranten?
- Is kamergewijze verhuur in woningen acceptabel en zo ja onder welke voorwaarden?
- Welke eisen moeten aan goede en veilige huisvesting worden gehanteerd?

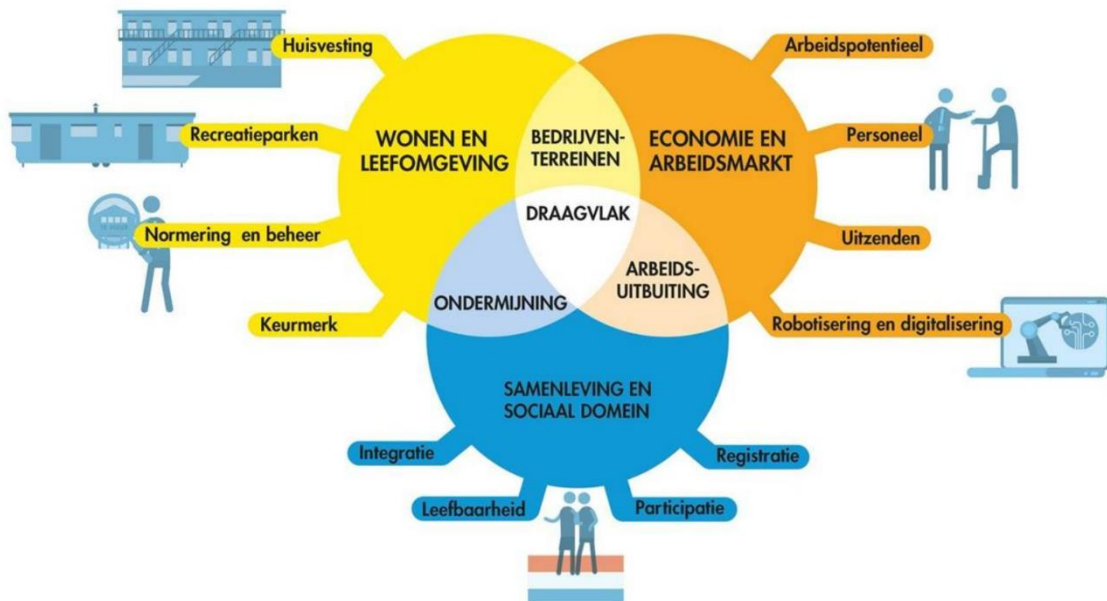
### **Sociaal-maatschappelijk**

- Aan welke voorzieningen hebben arbeidsmigranten behoefte?
- Hoe bieden we kansen aan arbeidsmigranten voor deelname aan de samenleving?
- Hoe verminderen we de afhankelijkheid van arbeidsmigranten van uitzendbureaus?
- Hoe maken we werkgevers mede verantwoordelijk voor de positie van arbeidsmigranten die in dienst zijn van uitzendbureaus (ketenaansprakelijkheid)?

### **Integrale veiligheid**

- Hoe kunnen ten behoeve van de veiligheid en leefbaarheid voor arbeidsmigranten controle en handhaving efficiënt en effectief worden georganiseerd, rekening houdend met de beschikbare (financiële) middelen, en welk (juridisch) instrumentarium is hiervoor gewenst?
- Hoe kan de inschrijving in de BRP (Basisregistratie) gestimuleerd worden en welke extra mogelijkheden biedt dit voor goede controle en handhaving?

- Welke preventieve maatregelen zijn gewenst om eventuele overlast van arbeidsmigranten te voorkomen en welke eisen stelt dit aan informatie en communicatie?



Figuur 4: Een integrale aanpak (Bron: Provincie Noord-Brabant)

### 3.3 Regionaal en lokaal beleid

Thema	Regionaal	Lokaal
In beeld brengen arbeidsmigranten	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Systematische inventarisatie huidige huisvestingslocaties en eventueel verdiepend (kwalitatief) onderzoek</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gesprekken met lokale stakeholders en sleutelpersonen</li> </ul>
Registratie arbeidsmigranten in BRP of RNI	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Verkennen mogelijkheden centraal inschrijfpunt</li> <li>• Ontwikkeling digitaal nachregister</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Overige inschrijvingen en verwerking in BRP</li> <li>• Heffen verblijfsbelasting (toeristenbelasting)</li> </ul>
Huisvesting arbeidsmigranten	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Aanpassen regionale huisvestings-verordening</li> <li>• Kwalitatieve criteria voor huisvesting</li> <li>• Verkennen mogelijkheden regionale huisvestingsorganisatie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lokale afweging (toetsingskader) voor locaties en omvang huisvesting</li> <li>• Betrekken inwoners bij huisvestings-initiatieven</li> </ul>
Toezicht en handhaving	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Aansluiten bij het LSI convenant (voor zover gemeenten dit al niet hebben gedaan)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vergunning-gebonden en niet-vergunning-gebonden toezicht en handhaving</li> <li>• Afgeven omgevings-vergunning</li> </ul>
Deelname aan de samenleving	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Preventief gezondheidsbeleid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Stimuleren taalvaardigheden (welzijnsorganisatie, bibliotheek, scholen, vrijwilligers)</li> <li>• Maatjesprojecten (inwoners)</li> <li>• Deelname verenigingsleven</li> <li>• Opzetten activiteiten (gemeente, welzijn)</li> <li>• Gezondheidsbevordering (huisartsen)</li> </ul>
Informatie en communicatie	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Regionaal contactpunt arbeidsmigranten voor stakeholders, inwoners en arbeidsmigranten</li> <li>• Regionale website met informatie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie via gemeentelijke communicatiekanalen</li> </ul>
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Periodiek bestuurlijk en ambtelijk overleg</li> <li>• Periodiek contact met regionale stakeholders</li> <li>• Eventueel vastleggen van afspraken in één of meerdere convenanten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Periodiek contact met lokale stakeholders/ maatschappelijke partners, sleutelpersonen en arbeidsmigranten</li> </ul>

### 3.4 Mogelijk toetsingskader huisvestingsinitiatieven

De kwaliteitseisen zijn als voorbeeld opgenomen. Bij de randvoorwaarden speelt naast wettelijke kaders (zoals het Bouwbesluit) het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland een rol.

#### **Mid stay huisvesting (voor arbeidsmigranten die enkele jaren verblijven)**

##### *Randvoorwaarden*

- Huisvesting is alleen toegestaan op basis van vigerend bestemmingsplan of tijdelijke omgevingsvergunning.
- Huisvesting in bestaande (voormalige) agrarische bedrijfsgebouwen is toegestaan op basis van artikel 4 lid 9 Bijlage II van de 'kruimelregelgeving' van het Besluit Omgevingsrecht (BOR) en sluit aan bij het provinciale Omgevingsbeleid.
- Huisvesting voldoet aan eisen Bouwbesluit.
- Exploitatievergunning vereist bij complexgewijs verblijf.
- Huisvesting voldoet aan eisen brandveiligheid: vergunning (>10 bewoners) dan wel melding (max. 10 bewoners) voor brandveilig gebruik.
- Indien kamergewijze verhuur is toegestaan: eventuele eisen huisvestingsverordening en leefbaarheidstoets
- Huisvesting mag niet leiden tot onevenredige aantasting van de gebruiksmogelijkheden van de belendende percelen.

##### *Kwaliteitseisen*

- In het geval van nieuw te realiseren huisvesting: minimaal gebruiksoppervlak per bewoner (N.B.: keurmerk SNF gaat uit van 12 m<sup>2</sup>, door Coronacrisis liever meer, b.v. 18m<sup>2</sup>); idem eisen voor bestaande huisvesting (bijvoorbeeld minimaal 12m<sup>2</sup>).
- Maximum aantal personen per slaapvertrek (als gevolg Corona maximaal 2 personen).
- Ouder(s) met kinderen worden gehuisvest in volledig zelfstandige woonruimte of apart woongedeelte.
- De woonruimte dient te voldoen aan overige eisen van het SNF-keurmerk (op te nemen in bijlage).
- Er moeten voldoende voorzieningen bij complexen aanwezig zijn, afhankelijk van schaalgrootte. In ieder geval gelegenheid voor ontspanning en sport en spel, bij grotere complexen (> 50 bewoners): sportruimte en winkeltje.
- Er moet voldoende ruimte voor de opslag van fietsen, tuinmeubilair en dergelijke zijn.
- De buitenruimte moet goed en prettig leefbaar zijn ingericht.
- Er moet voldoende capaciteit voor het verzamelen van afval zijn, waarbij wordt voldaan aan de in de gemeente geldende eisen voor het scheiden en aanbieden van afval.
- Er moet één aanspreekpunt voor de bewoners, gemeente, hulpdiensten en omwonenden zijn.
- Er moet goed toezicht en/of beheer zijn; bij > 120 bewoners 24/7 (bijvoorbeeld beheerders echtpaar).
- Er moet een huis- en gedragsreglement aanwezig zijn, inclusief veiligheid en belangrijke telefoonnummers of website, in de taal van de aanwezige bewoners, op een goed zichtbare plaats opgehangen.



- De binnen- en buitenruimten zijn schoon, heel en veilig.
- Bij grotere complexen (> 50 bewoners) moet er een goede ontsluiting voor het bestemmingsverkeer zijn.
- Er moet voldoende parkeergelegenheid zijn: minimaal 0,8 parkeerplaats per persoon op eigen terrein.
- Een goede bereikbaarheid voor hulpdiensten is vereist.
- Afhankelijk van de omvang van de huisvesting en de locatie kan gevraagd worden om een vervoersplan.

### ***Short stay huisvesting (seizoenswerkers in met name de agrarische sector)***

#### *Randvoorwaarden*

- Verblijf voor uitsluitend op het bedrijf werkzame seizoenswerkers voor maximaal 3 maanden.
- Aangetoond moet worden dat de omvang van de overnachtingsaccommodatie en/of het aantal te realiseren woonunits is afgestemd op de behoefte aan tijdelijke arbeidskrachten.
- Maximaal aantal seizoenswerkers per bedrijf dat mag worden gehuisvest
- De bedrijfsgebouwen die voor dit doel worden ingericht, mogen niet geschikt zijn voor zelfstandige bewoning, en/of daarbij behorende voorzieningen.
- Maximaal gedurende 3 aaneengesloten maanden per kalenderjaar zijn binnen het bouwvlak tijdelijke woonunits toegestaan, mits wordt voorzien in een doeltreffende landschappelijke inpassing.
- De bedrijfsvoering, ook van omliggende bedrijven, mag niet worden belemmerd (waaronder milieuaspecten).
- De huisvesting voldoet aan de eisen van het Bouwbesluit.
- De huisvesting voldoet aan eisen brandveiligheid: vergunning (>10 bewoners) dan wel melding (max. 10 bewoners) voor brandveilig gebruik.

#### *Kwaliteitseisen*

- Minimaal 10m<sup>2</sup> gebruiksoppervlak per bewoner, bij huisvesting binnen een woning minimaal 12m<sup>2</sup> (keurmerk AKF en SNF).
- Er moet voldoende sanitair, badruimte, verblijfsruimte en kookgelegenheid aanwezig zijn.
- Het aantal personen per slaapvertrek bedraagt maximaal 2 personen.
- Ouder(s) met kinderen worden gehuisvest in volledig zelfstandige woonruimte of apart woongedeelte.
- Er moeten voldoende voorzieningen voor ontspanning en sport en spel aanwezig zijn.
- Er moet een huis- en gedragsreglement aanwezig zijn, inclusief veiligheid en belangrijke telefoonnummers of website, in de taal van de aanwezige bewoners, op een goed zichtbare plaats opgehangen.
- Alle benodigde parkeervoorzieningen moeten binnen het bouwvlak worden gerealiseerd.

### 3.5 Convenant huisvesting arbeidsmigranten

Een gemeente c.q. regio kan met werkgevers, uitzendbureaus en huisvesters in de vorm van een convenant goede afspraken maken over goede, veilige en legale huisvesting voor arbeidsmigranten.

*Belangrijkste elementen:*

- De manier waarop gemeente, werkgevers, uitzendbureaus en huisvesters met elkaar communiceren en samenwerken.
- De werkwijze voor monitoren van ontwikkelingen en evalueren van het gemeentelijke beleid.
- Vaststellen van de behoefte aan huisvesting voor arbeidsmigranten.
- Criteria voor het beoordelen van initiatieven voor de huisvesting van arbeidsmigranten en het tijdelijk gedogen dan wel legaliseren van bestaande huisvestingssituaties.
- Verkoop van woningen waarbij de kamergewijze verhuur aan arbeidsmigranten wordt beëindigd.
- Informatievoorziening bij huisvestingslocaties en op de gemeentelijke website.
- Beheer van huisvestingslocatie.
- Aanpak en voorkomen van overlast.
- De inspanningen voor maatschappelijke ondersteuning en integratie van arbeidsmigranten.
- Inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) bij een verblijf langer dan 4 maanden.
- Inschrijving in het Register Niet-ingezetenen (RNI) bij een verblijf korter dan 4 maanden) en het heffen van verblijfsbelasting (toeristenbelasting).
- De manier van toewijzing van huisvesting aan arbeidsmigranten.
- De criteria voor het beëindigen van huisvesting arbeidsmigrant.
- Goed werkgeverschap, scheiding arbeids- en huisvestingsrelatie, huurniveau huisvesting.
- Controle en handhaving.

### 3.6 Monitoring

Het is belangrijk dat opgesteld beleid ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd en zo nodig wordt bijgesteld. Monitoring en na verloop van tijd evaluatie zijn dan ook belangrijk.

*Jaarlijkse monitor*

- Aantal in- en uitgeschreven arbeidsmigranten in BRP naar nationaliteit.
- Aantal overnachtingen door kort verblijvende arbeidsmigranten (korter dan 4 maanden) o.b.v. een (digitaal)nachtregister plus eventuele opbrengsten van het digitaal nachtregister (als toeristen- c.q. verblijfsbelasting wordt geheven).
- De resultaten van uitgevoerd onderzoek, controles en handhaving.
- Uitkomsten van periodieke inventarisaties op locaties waar arbeidsmigranten verblijven.
- Ingediende initiatieven voor de huisvesting van arbeidsmigranten en de beoordeling door de gemeente hiervan.
- Afgegeven (tijdelijke) omgevingsvergunningen voor de huisvesting van arbeidsmigranten en gerealiseerde projecten.

- Meldingen van overlast en incidenten en uitkomsten van handhavingzaken met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten.
- De belangrijkste resultaten van overleg met werkgevers, uitzendbureaus, huisvesters, maatschappelijke organisaties en zo mogelijk arbeidsmigranten zelf.
- De belangrijkste resultaten van regionaal bestuurlijk en ambtelijk overleg.

#### *Evaluatieaspecten*

- Worden arbeidsmigranten consequent in- en uitgeschreven in de BRP, ondersteunen werkgevers, uitzendbureaus en huisvesters dit in voldoende mate?
- Wordt het (digitaal) nachtreghister consequent door huisvesters bijgehouden en wordt de verschuldigde toeristenbelasting afgedragen?
- Is de huisvesting ook daadwerkelijk gerealiseerd c.q. in ontwikkeling?
- Zijn de goede kwaliteitscriteria voor deze huisvesting geformuleerd?
- Is voor bestaande en nieuwe huisvesting steeds een tijdelijke vergunning verleend?
- Is sprake effectieve en efficiënte controle en handhaving met betrekking tot de huisvesting?
- Is een sociaal netwerk tot stand gekomen gericht op maatschappelijke ondersteuning en integratie van de (langer verblijvende) arbeidsmigranten?
- Is een adequate informatievoorziening tot stand gekomen?
- Hebben alle betrokken in voldoende mate bijgedragen aan het realiseren van de geformuleerde doelstellingen? Wat waren hierbij de succes- en faalfactoren?
- Zijn het afgesloten convenant en de individuele afspraken met huisvesters effectief gebleken en zijn de afspraken in voldoende mate nageleefd?
- Zijn de inwoners, waaronder de arbeidsmigranten zelf, voldoende betrokken bij de voorbereiding en de uitvoering van het beleid? Zijn zij tevreden over het gevoerde beleid?

**Bijlage 1: Programmaposter integraal beleid  
arbeidsmigranten**

**“Het is onze plicht om ervoor te zorgen dat deze arbeidsmigranten op een fatsoenlijke en veilige manier gehuisvest zijn.”**

*Deugdelijke registratie*

*Legale en veilige huisvesting*

*Passend binnen ruimtelijke ordening*

*Maatschappelijke ondersteuning*

*Integratie in de samenleving*

Geen verstoring woningmarkt voor de inwoners van Neder-Betuwe

Voldoende personeel voor de bedrijven in de gemeente

Legale en fatsoenlijke voorzieningen om te wonen en deelname aan de samenleving

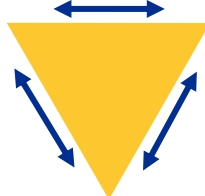
Convenant



Huisvestingsstrategie

Huisvesters

Overheid



Werkgevers en uitzendbureaus

**Economische Transformatiemonitor (economisch profiel)**

- scenario's gemeentelijke economische ontwikkeling
- toekomstige vraag naar arbeidskracht, arbeidsproductiviteit, en toegevoegde waarde per sector in beeld

**Toetsingskader II Sluitende businesscases (en pilots)**

- Voldoet het initiatief aan de kwaliteitseisen?
- Welke afspraken moeten worden gemaakt met de huisvester voor een adequate toewijzing woonruimte?
- Is aanvullende ondersteuning en begeleiding gewenst en wie gaat deze leveren?
- Betrekken omwonenden en ondernemers om maatschappelijk draagvlak te creëren
- Waarborging deugdelijke registratie BRP/RNI
- Welke afspraken worden gemaakt op het gebied van handhaving?

**Toetsingskader I**

- Omvang van de huisvesting?
- Initiatief en locatie inpasbaar in huidig/toekomstig ruimtelijk ordeningsbeleid?
- Aansluiting bij behoefte huisvesting voor arbeidsmigranten?

**5 bouwstenen**

**1. Inventarisatie en registratie**

- BRP
- RNI
- Digitaal nachtregister
- Onderzoek feitelijke huisvesting
- Bevragen van werkgevers in relevante sectoren
- Organisatie van informatieavond

**2. Communicatie**

- Belangrijk voor draagvlak
- Vorming van maatschappelijk platform
- Doelgroepen: werkgevers, andere stakeholders, inwoners en arbeidsmigranten zelf
- Terinzagelegging nieuw beleid
- Communicatie tijdens uitvoering
- Handvatten voor goede communicatie

**3. Maatschappelijke ondersteuning**

- Behoeftte in kaart brengen
- Speciale aandacht grote groepen
- Informatie volstrekken in moedertaal
- Stimuleren cursus Nederlands
- Schakelklassen en leerlingen met onderwijsachterstand

**4. Handhaving**

- Intensiveren handhaving in alle strijdige gevallen
- Acties waar geen omgevingsvergunning is voor huisvesting van arbeidsmigranten
- Handhaving opnemen in beleid incl. voorwaarden organisatorisch, juridisch, financieel en qua communicatie
- Afspraken over aanpak, fasering, monitoring, et cetera

**5. Huisvesting**

- Short stay, mid stay, vestigers
- Logiesgebouwen / gewone woningmarkt
- Huisvestingsbehoefte kwantitatief en kwalitatief ramen
- Spreiding <-> concentratie
- Locaties voor huisvesting
- SNF keurmerk
- Kwaliteit van de huisvesting
- Ombouw verpauperde bedrijventerreinen
- Functieverandering leegstaande panden
- Wonen op bedrijventerreinen
- Duurzaam
- Andere doelgroepen huisvesting

**Ruimtelijke ordening**

- Omgevingsvisie
- Provinciale kaders

Financiën

Personeel

Activiteiten

Mijlpalen

Huidig beleid

Organisatie

IMPACT

DOEL

RESULTAAT

PROGRAMMATISCHE AANPAK

INPUT